

Temps d'expansió econòmica a l'Havana

El president cubà, Raúl Castro, ha emprès un seguit de reformes que trenquen amb els ideals de la Revolució. Sembla que el capitalisme va bé per a millorar els ingressos. L'Església Catòlica vol accelerar l'obertura del país aprofitant la visita del papa Benet XVI a l'illa aquesta setmana.

L'Audi de Juan Pérez és un cotxe de dues places amb seients de cuir sintètic, però el passatger ha de renunciar al coixí de seguretat i al cinturó. Només els quatre cercles al manillar recorden el logotip de la marca de cotxes.

“T'agrada el meu Audi?”, pregunta Pérez, i es recolza als pedals del seu bicitaxi. El seu somni és tenir un A4 de debò, amb climatitzador i llandes d'aliatge.

Ja fa un any que Pérez treballa pel seu compte, el govern li ha autoritzat de treballar com a petit empresari. En total, guanya uns 300 euros. “L'únic problema és que ara he de pagar impostos”. La seua parada és al principi del carrer Neptuno, a l'Havana. Els bicitaxis, les motocicletes, els taxis antics d'abans de la Revolució i els cotxes estatals Lada es barallen per cada centímetre d'asfalt. L'aire hi és gairebé irrespirable pel fum.

Laboratori de reformes. Neptuno comença al bulevard del Prado, al cor de la capital, i condueix fins a la Universitat de Vedado, antigament el barri de la classe mitjana. Al llarg del carrer se succeeixen petites botigues, tallers d'artesanía, restaurants i cafeteries.

Tanmateix, Neptuno no és un carrer normal i corrent. Es tracta d'un laboratori per als experiments que el president Raúl Castro decreta als 11 milions de cubans. A més, en aquest barri es demostrarà si el seu ambiciós projecte tindrà els resultats

esperats. Raúl vol combinar l'economia planificada amb reformes pròpies de l'economia de mercat per a transformar Cuba en un Vietnam del Carib.

Però Castro no inclou en els seus plans cap obertura política. L'autorització dels partits de l'oposició seria l'equivalent a “la legalització dels partits de l'imperialisme”, va advertir Castro davant el Congrés del Partit Comunista, a final de gener.

Fins ara els cubans han esperat endebades la llibertat de circulació i el govern encara no ha començat a aplicar les lleis de migració. Els veterans de la Revolució encara són els que tallen el bacallà, perquè la mitjana d'edat dins el Politburó supera els 70 anys. Els contraris al règim, a més, encara són reprimits.

Així i tot, en el camp de l'economia de cop i volta és possible de realitzar allò que abans era impensable. Com que l'estat ha de reduir les despeses, ara ha despatxat 500.000 treballadors. Amb tot, poden obrir botigues o tallers d'artesanía, vendre pisos, cotxes i verdura dels seus propis cultius o conduir bicitaxis pel seu compte, com fa Pérez. El nombre de petits comerços s'ha duplicat fins arribar aproximadament a 350.000, durant l'últim any. Però encara no es pot parlar d'empreses mitjanes ni de privades.

Això no obstant, el papa Benet XVI, que aquesta setmana visita l'illa tres dies, es trobarà amb “una altra Cuba”, segons que considera el *Nuevo Herald*

Gent menjant i bevent en una cafeteria de

de Miami, un periòdic que té poques simpaties per Cuba. Raúl Castro ha permès “el màxim augment de les activitats econòmiques que mai s'ha esdevingut sota un règim comunista”.

Simpatia pel Vaticà. La visita del pontífex no servirà solament per a realitzar la pastoral davant els cinc milions de catòlics cubans, sinó que també té una dimensió política. L'Església Catòlica de Cuba ha tingut bones relacions amb el govern des de la primera visita del papa, ara fa 14 anys. El convidat de llavors, Joan Pau II, i el líder de la Revolució, Fidel Castro, es van entendre des del primer moment.

I'Havana. Des del desembre passat, el sector privat de Cuba pot accedir a noves modalitats de préstecs.

Després de tenir una malaltia el 2006, Fidel es va retirar de tots els càrrecs polítics. El seu germà, Raúl, que ara governa el país, no ha perdut els contactes amb el Vaticà. L'església ha negociat l'alliberament de presos polítics d'ambdós bàndols, tant dels dissidents com del govern, i hom li reconeix l'actuació de medidora.

A més a més, el clergat també donarà suport a la línia reformista de Raúl. "El procés és irreversible", ha assegurat Jaime Ortega, cardenal de l'Havana, que també exigeix al govern que acceleri l'obertura del país.

Cuba arrossega les conseqüències de la pròpia mala gestió econòmica i del

blocatge econòmic dels Estats Units. Malgrat tot, ja fa temps que ja no depèn dels veïns del nord. Cuba obté petroli de Veneçuela, a un preu baix, i el Brasil recolza, amb 480 milions d'euros, la construcció del port de Mariel, prop de l'Havana, on es crearà una zona econòmica especial que segueix el model xinès.

Probablement, el govern comunista prompte es revelarà, amb l'ajuda de la resta de països, com una nova font d'ingressos. Perquè, a més a més, ara Cuba cerca petroli prop de la seua costa. Els experts dels Estats Units n'estan tan preocupats que un equip nord-americà ha fet una inspecció de la planta d'extracció

petrolera de fabricació xinesa que es troba en aigües cubanes. Arran del blocatge, els Estats Units no poden subministrar cap instal·lació als cubans.

Fins ara, qui s'aprofita del *boom* econòmic de Cuba són, sobretot, els europeus, els llatinoamericans, els canadencs i els xinesos. "Els cubans paguen amb puntualitat, en efectiu i en divises", afirma un home de negocis alemany que ja fa molts anys que viu a Cuba.

La paraula *guanys* ja no es considera un insult. Ara a l'Havana regna la febre del creixement econòmic. A tot arreu s'obren restaurants privats i els seus propietaris compren a trenc d'alba peix i verdura als mercats.

El CUC dels negocis. Pérez, el conductor del bicitaxi, transporta mestres, homes de negocis, turistes i funcionaris. Per cinc euros recorre les 24 illes d'edificis de Neptuno. No accepta els pesos cubans, la moneda oficial. "Qui vol fer negocis a Cuba ha de cobrar en CUC."

El CUC és la moneda convertible de l'illa. Abans les monedes només les podien fer servir els turistes, però ara, amb el desbloqueig, s'ha fet un primer pas cap a una economia de mercat. Qui té pesos convertibles pot comprar de tot, des de xampú del Brasil fins a filets de carn de l'Argentina i Coca-Cola de Mèxic.

Molts cubans tenen divises. Els seus familiars els envien dòlars des de Miami o euros des d'Espanya que poden bescanviar per CUC a les oficines de canvi. Però també la corrupció significa encara una font d'ingressos addicional, tot i que Raúl Castro se'n declara enemic públic número u. Molts dels articles que s'ofereixen a Neptuno provenen del mercat negre.

Els cubans que tenen pesos convertibles no es ressenten de la manca d'avitallament. Al parc Lenin, als afores de l'Havana, es reuneixen famílies i grups cada cap de setmana per a fer graellades. Damunt del foc, torren filets de porc i pollastre i beuen cervesa Bucanero a litres.

Això no obstant, el *boom* econòmic també té un aspecte negatiu que remou un tabú de la Revolució. La bretxa entre qui té divises i qui cobra en pesos serà cada vegada més gran. Els petits comerciants com Pérez, el conductor de bicitaxis, guanyen una quantitat molt més elevada que no el salari d'un funcionari de l'estat, que cobra en pesos.

Les empreses estrangeres que han de cooperar amb empreses públiques de Cuba defugen de contractar experts perquè han d'ingressar els salaris dels seus treballadors en divises al govern, que només paga a aquests treballadors amb pesos. Molts enginyers han deixat la feina perquè guanyen més com a venedors de DVD pirates o com a mecànics.

Al llarg de Neptuno floreixen les botigues de divises. Els restaurants privats i els hotels es proveeixen de filets i costelles de porc de la carnisseria Oro Rojo. Uns quants metres més enllà, han

VENEDORS DE FRUITA I VERDURA A SANTIAGO DE CUBA.

obert una botiga d'Adidas. A Cuba, les sabatilles d'esport de marca són tot un símbol d'estatus social.

A les petites parades ofereixen carregadors de mòbils dels funcionaris que treballaven per a l'estat, sostenidors i materials de construcció. A Berens, uns grans magatzems de roba on es vestia la classe alta abans de la Revolució Cubana, podem trobar-hi avui joieries i rellotgeries privades.

Però el carrer encara continua. A l'esquerra hi ha la Universitat i cap a la dreta es pot anar a l'Hotel Habana Libre, l'anterior Hilton. Els policies patrullen per tot el carrer, hi ha homes i dones que entren al gimnàs Neptuno. Manuel Galzabuni, el propietari, un home amb arracades al nas, a les orelles i als llavis, ha muntat aparells per a fer exercici amb ferralla, cadenes de bicicleta i tubs de canonades. Cada dia té 200 clients.

Unes quantes passes més enllà una noia cubana aprenen a ballar salsa francesa. Al costat, Jorge Chávez ha obert una herboristeria. Abans treballava de pintor en una empresa pública, ara cultiva plantes medicinals contra la bronquitis, la impotència i el dolor de pròstata en un jardí als afores de la ciutat. Els guanys són "un secret comercial, però paga la pena". Paga 120 pesos mensuals d'impostos; en pesos convertibles són 5 CUC, és a dir, 4 euros.

Al bulevard del Prado, on comença Neptuno, avui s'hi han reunit al voltant d'un centenar de persones a l'ombra

dels ficus. Alguns porten cartells de cartó penjats per a mirar de vendre els seus pisos, perquè des del novembre és permès de vendre béns immobles.

La propietat privada de terrenys era prohibida a Cuba; solament es podia bescanviar, mai vendre. Tanmateix, encara hi ha moltes propietats que no s'han distribuït d'una manera clara, sobretot pel que fa als immobles de famílies que han abandonat el país.

Un agent immobiliari obre el seu portàtil i mostra les fotos de diverses cases que tenen cartells amb anuncis de venda penjats als arbres del davant. Una casa gran als afores, de 414 metres quadrats, amb una hectàrea de jardí inclosa, costa uns 65.000 CUC, més o menys 50.000 euros.

Especialment, es busquen compradors estrangers. Un jove ha escrit en una pissarra en anglès: "Tinc una casa a la platja amb quatre habitacions." Tanmateix, els estrangers sense domicili fix a l'illa no poden adquirir cap immoble.

Però, segons l'agent immobiliari, açò no és cap problema. "Hi ha més camins i més solucions, com ara no deixar anar l'oportunitat. D'aquí a uns quants anys no podràs pagar aquesta casa; llavors te l'arrabassarà un nord-americà."

Malgrat tot, l'obertura de Cuba no ha arribat tan lluny.

Jens Glüsing
© Der Spiegel

Traducció d'Adel Abugren